

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	40501
Nom	Innovació docent i iniciació a la investigació educativa en l'especialitat de dibuix
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	Facultat de Magisteri	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	9 - Innovació docent i iniciació a la investigació educativa en dibuix	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
ALONSO SANZ, MARIA AMPARO	95 - Didàctica de l'Educació Física, Artística i Música

RESUM

Com a disciplina acadèmica, la matèria *Innovació Docent i Iniciació a la Investigació Educativa* s'integra en el currículum acadèmic del *Màster Universitari en Professor/a de Educació Secundària* i forma part del mòdul d'especialitat, juntament amb les matèries *Complements per a la Formació Disciplinar i Aprenentatge i Ensenyament del Dibuix*.

El conjunt de les matèries de l'especialitat de Dibuix constitueix un referent formatiu d'especial relleu per al perfil professional del professorat en formació. Aporten als estudiants una formació específica per a la seua intervenció en el procés educatiu de les etapes d'Educació Secundària i de Batxillerat, i proporcionen coneixements per a un ensenyament integrador. En aquesta matèria es concreten els temes d'estudi propis d'assignatures com ara *Dibuix i Educació Plàstica i Visual*, quant a conceptes, història, metodologia, fonts de coneixement, mètodes didàctics i teories educatives sobre ensenyament-aprenentatge. També s'aborden els enfocaments que diversos autors de referència en el camp han desenvolupat recentment. Tanmateix s'estudia el perfil del professor i els diferents models docents, així com la programació, estratègies i activitats, materials didàctics i sistemes d'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Juntament amb la resta del pla d'estudis, aquesta matèria del mòdul específic pretén proporcionar al futur docent la formació necessària perquè sigui capaç d'analitzar i d'interpretar amb criteri propi la realitat educativa en la qual exercirà la seua tasca. Això implica ser conscient de la seua projecció social com a especialista d'una disciplina i també com a educador dins d'un entorn complex i canviant, la qual cosa suposa fer front a reptes i problemes de manera eficaç i creativa.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Acomplir els requisits establerts per al Màster de Professor/a d'Educació Secundària quant a l'accés a l'especialitat de Dibuix.

COMPETÈNCIES

2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1

- Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts, dins contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Ser capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels / de les estudiants així com l'orientació dels mateixos, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació i avaluació educatives i ser capaç de dissenyar i desenvolupar projectes d'investigació, innovació i avaluació.
- Saber comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Posseir habilitats d'aprenentatge que permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Conèixer i aplicar propostes docents innovadores en l'àmbit de les matèries de l'especialitat.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En el desenvolupament de les activitats d'avaluació, els estudiants hauran de ser capaços de:

- **Aplicar** els coneixements per a resoldre problemes en el context de l'ensenyament i l'aprenentatge.
- **Desenvolupar** la capacitat d'anàlisi, de síntesi i de reflexió crítica al voltant de les diferents realitats educatives.
- **Millorar** les pròpies estratègies d'aprenentatge, particularment l'aprenentatge significatiu i per descobriment.
- **Contrastar** adequadament metodologies i tècniques innovadores d'aprenentatge.
- **Documentar-se** sobre la història de l'Educació Plàstica i el Dibuix des de la seua inclusió en els currículums escolars.
- **Entendre** les principals línies d'investigació aplicades a l'ensenyament del Dibuix.
- **Conèixer** diferents models docents.
- **Programar** continguts d'una matèria d'acord amb la etapa educativa i la planificació temporal.
- **Adquirir** una visió integradora i comprensiva del procés educatiu i dels seus diversos components.
- **Conèixer** els sistemes d'avaluació del procés d'ensenyament i d'aprenentatge.
- **Desenvolupar** estratègies per a la resolució de conflictes i el foment de la convivència.
- **Fomentar** les competències cíviques en els alumnes.
- **Afavorir** l'autoestima y la integració dels alumnes amb diverses necessitats educatives.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a la investigació en educació artística

Raons per les quals investiguem.

Estructura de les investigacions (index d'articles científics, TFM, projectes).

Famílies metodològiques.

Línies de recerca en educació artística i temàtiques.

Investigadors/es en educació artística a nivell internacional, nacional i local.

Revistes de recerca en educació artística i publicacions rellevants.

Bases de dades.

Estratègies de recerca bibliogràfica.

Normes APA.

2. Disseny i desenvolupament d'investigació en educació artística.

Mètodes d'investigacions qualitatives:

- Estudi de casos
- Autoetnografia
- Històries de vida
- Investigació basada en narratives
- Investigació basada en imatges

Mètodes d'investigació educativa basada en les arts:

- Narratives visuals
- Derives

- C/A/R/Tografies
 - Nous mètodes de recerca (performance, happening...)
- Mètodes dinvestigacions mixtes i plurals.

3. Introducció a innovació docent en educació artística

La innovació docent i la seua vinculació a la investigació en educació artística.
Diagnòstic de problemes educatius de caire artístic.
Disseny de propostes de millora i innovació docent en educació artística.

4. Conceptualització i criteris de qualitat per a l'avaluació de propostes d'innovació

Elaboració de marcs teòrics amb els que fonamentar les propostes dinnovació.
Obtenció d'indicis o variables de qualitat a partir dinvestigacions precedents.
Recursos i avaluació de la qualitat de les propostes dinnovació en educació artística.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	19,00	100
Classes de teoria	19,00	100
Tutories reglades	4,00	100
Treball en grup	4,00	100
Altres activitats	2,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	2,00	0
Elaboració de treballs en grup	8,00	0
Elaboració de treballs individuals	21,00	0
Estudi i treball autònom	21,00	0
Lectures de material complementari	12,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	6,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de casos pràctics	10,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	2,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

S'utilitzaran diversos mètodes en funció de les competències, dels objectius d'aprenentatge i dels continguts. Per exemple, metodologia expositiva significativa, treball cooperatiu, discussió i intercanvi d'opinions en grup, projecció d'imatges, activitats pràctiques tant individuals com en grup, etc.

Es proposarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la intervenció dels estudiants en les classes. Les explicacions del professorat serviran per a aprofundir en els pressupostos teòrics. Es farà servir el debat quan siga oportú, així com el desenvolupament de treballs pràctics, d'exposicions i de projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb les temàtiques de la matèria.

ACTIVITATS PRESENCIALS

Classes presencials teòric-pràctiques per a treballar i debatre els continguts. Es realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, exposicions, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge cooperatiu, anàlisi de bones pràctiques, etc. El **treball en grup** implicarà una dinàmica interactiva i tindrà com finalitat promoure l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. L'exposició dels resultats podrà ser individual o col·lectiva i es portarà a terme davant el grup complet en l'aula.

Es podran organitzar **activitats complementàries** amb finalitat formativa relacionades amb la matèria. Per exemple, conferències, jornades, tallers, visites a museus, etc. Finalment, les **tutories** individuals i grupals serviran com a eina per a orientar i coordinar els estudiants en tasques tant d'individuals com de cooperatives, així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent. Suposaran un període formatiu complementari realitzat pel professor amb els estudiants per a revisar i debatre temes i materials de les classes.

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Estudi i treball autònom

- Estudi i preparació dels continguts del programa.
- Elaboració de tasques i treballs individuals i de grup.
- Estudi i preparació de proves orals i/o escrites.
- Preparació de les classes teòric-pràctiques per a l'avaluació de l'adquisició dels aprenentatges individuals.
- Recerca d'informació, anàlisi i assimilació dels continguts explicats a classe.

AVALUACIÓ

L'avaluació és la comprovació, per part del professorat, que els estudiants han adquirit els coneixements i les competències pròpies de la matèria. S'avaluaran els comportaments davant els fets docents així com les diferents activitats desenvolupades d'acord amb els continguts estudiats. Els procediments d'avaluació tindran en comptes els treballs realitzats tant individualment com en grup, així com l'interès per l'aprenentatge.

El sistema a emprar serà l'**avaluació contínua**, la qual inclou la inicial, la formativa i la sumativa. L'avaluació inicial és la que es realitza al principi del curs per saber els coneixements previs dels estudiants respecte la matèria. L'avaluació formativa és la que té lloc al llarg del curs. Finalment, l'avaluació sumativa inclou totes les esmentades abans i constitueix un balanç o conclusió. Per a la valoració dels diferents aspectes es podran tenir en comptes les següents activitats i treballs.

- Proves orals i escrites dels continguts teòrics i pràctics, autoavaluacions i presentació de treballs individuals i en grup.
- Presentació de treballs pràctics i teòrics proposats pel professor dins el termini establert. Quant als treballs presentats fora de termini, el professor els admetrà per pròpia voluntat, però no per obligació. En tal cas, la qualificació serà d'aprobat (5) malgrat el treball haguera merescut una qualificació superior en cas d'haver sigut presentat dins el termini.
- Exposicions orals a classe.
- Reflexions escrites al voltant de conceptes teòrics exposats a classe o en debats.
- Implicació activa en l'aprenentatge propi i col·laboració en el procés d'aprenentatge dels companys.
- Actitud participativa a classe i puntualitat.
- Altres mostres i evidències de progressió efectiva de l'aprenentatge.
- Altres activitats complementàries (dins i fora de l'aula).

L'avaluació contínua es farà en base a un **dossier individual** que demostre tots el processos d'aprenentatge assolits per l'alumnat durant les diferents activitats del curs i que s'entregarà a final de la matèria.

Per a l'**avaluació contínua** caldrà assistir a classe també de forma contínua i com a mínim al 80% de les sessions. Els estudiants que no acomplisquen amb l'assistència presencial que es requereix per a l'avaluació contínua podran presentar-se a una prova final de la matèria per a realitzar un exàmen teòric-pràctic dels temes en la data establerta pel calendari lectiu. D'altra banda, la qualificació final inclou tant l'assistència com les avaluacions en la proporció següent.

- Assistència: 20 %.
- Treballs: 80 % (60 % individuals i 40 % en grup).

Examen teòric-pràctic en cas d'assistència inferior al 80% de les classes. Per aprovar la matèria cal participar en les activitats dissenyades a classe (treball cooperatiu, seguiment de l'aprenentatge diari, avaluació del treball individual i grupal dels seus companys i realització de proves orals i escrites). Tot això es comptabilitza sobre un 40% de la qualificació final. La resta del 60% seran proves escrites realitzades en relació al contingut exposat a classe.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Esquinas, F., y Sánchez Zarco, M. (coords.) (2011). Dibujo: Artes Plásticas y Visuales. Investigación, innovación y buenas prácticas. Barcelona: Graó.

- Marín Viadel, R. y Roldán, J. (2016). Ideas Visuales. Investigación Basada en Artes e investigación artística. Granada: Editorial de la Universidad de Granada.
- Martínez, R. A. (2007). La investigación en la práctica educativa: Guía metodológica de investigación para el diagnóstico y evaluación en los centros docentes. Madrid: Catálogo de publicaciones del MEC.
- Roldán J. y Marín Viadel R. (2012). Metodologías artísticas de investigación en educación. Málaga: Ediciones Aljibe.
- Leavy, P. (Ed.) (2018). Handbook of Arts-Based Research. New York: Guilford Press.
- Agirre, I. (2005). Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética. Barcelona: Octaedro.
- Calderón García, N., y Hernández, F. (2019). La investigación artística : un espacio de conocimiento disruptivo en las artes y en la universidad. Barcelona: Octaedro.
- Huerta, R., Alonso-Sanz, A., y Ramon, R. (ed.). (2018). Investigar y educar en diseño. Valencia: Tirant lo Blanch.

Complementàries

- Sánchez, J. C. (2013). Métodos de investigación educativa. Punto rojo libros.
- Alcina, J. (1994). Aprender a investigar. Métodos de trabajo para la redacción de tesis doctorales. Madrid: Compañía Literaria.
- Arañó, J. C. (2003). La Investigación en las Artes Plásticas y Visuales. Sevilla: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Sevilla.
- Chordá, F. (2004). De lo visible a lo virtual. Una metodología del análisis artístico. Barcelona: Anthropos.
- Blaxter, L., Hugues, C., Tight, M. (2008). Cómo se investiga. Barcelona. Graó.
- Cañal De León, P. (Coord.) (2002). La innovación educativa. Madrid: Akal/Universidad Internacional de Andalucía.
- Carbonell, J. (2001). La aventura de innovar. El cambio en la escuela. Madrid: Morata.
- Carr, W. (1996). Una teoría para la educación. Hacia una investigación educativa crítica. Madrid: Morata.
- Hernández, F. (2007). Espigador@s de la cultura visual. Otra narrativa para la educación de las artes visuales. Barcelona: Octaedro.
- Huerta, R. y Alonso-Sanz, A. (2015). Educación artística y diversidad sexual. Valencia: Servicio Publicaciones de la Unviersidad de Valencia.
- Huerta, R. y Alonso-Sanz, A. (2017). Entornos informales para educar en artes. Valencia: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Valencia.
- Hernández, F. (2006). Bases para un debate sobre investigación artística. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.

- Latorre, A. (2003). La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa. Barcelona: Graó.
- Marín Viadel, R. (editor) (2005). Investigación en Educación Artística. Temas, métodos y técnicas de indagación sobre el aprendizaje y la enseñanza de las artes y culturas visuales. Granada. Universidad de Granada.
- Huerta, R., Alonso-Sanz, A. y Ramón, R.(2019). De película. Cine para educar en diversidad. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Hernández, F. (1997). Educación y cultura visual. Sevilla: Publicaciones M.C.E.P.
- Dewey, J. (2008). El arte como experiencia. Barcelona: Paidós.